

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב גרשון שאול יום-טוב ליפמן זצ"ל

הגאון הרב גרשון שאול יום-טוב ליפמן הלר זצ"ל ה'תוספות יום-טוב': נולד בשנת ה'של"ט (1579) בוואלירשטיין ביערך. אביו נפטר לפי שנולד ועל כן גדל אצל סבו, ר' משה. בצעירותו למד אצל המהר"ל מפראג ונחשב מגדולי תלמידיו. עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נועד. בנוסף לבקיאותו הרבה בש"ס ובפוסקים עסק גם בקבלה. בהיותו בן 18 בלבד התמנה לדיין בפראג, בבית דינו של רבו המהר"ל. בתפקיד זה כיהן כ-28 שנים. בשנת ה'שפ"ה (1625) החל לשמש כרב בניקלשבורג שבצ'כיה ולאחר שישה חודשים התמנה לכהן כאב"ד בווינה שב אוסטריה. בשנת ה'שפ"ז (1627) חזר לפראג והתמנה כרב העיר.

לרגל מלחמת שלושים שנה הטילה הממשלה מיסים כבדים על כל הקהילות. רבינו היה בראש הועד לקביעת המסים, שהגיעו לסכום של 40,000 טהאלר. שונאיו הלשינו עליו לפני הקיסר פרדינאנד כי הוא נושא פנים לעשירים ומעריכם פחות ממה שהם חייבים לשלם וגם טענו כי ספריו 'מעדני מלך' ו'לחם חמודות' - בשמות האלה פגע במלך. רבינו נאסר בשנת ה'שפ"ט (1629) ובית הדין גזר עליו גזר דין מוות, אולם לאחר תחינות ובקשות חנן אותו הקיסר ושחררו תמורת קנס נכבד ונאסר עליו למלא משרה רבנית בפראג. בשנת ה'שצ"א (1631) עבר לפולין וישב בלובלין, בריסק, נמירוב ובלודמיר. תבע לחזק את החרם והתקנה שתוקנה יובל שנים לפני כן, שלא לקנות את הרבנות בכסף. שונאיו שוב הלשינו עליו לשלטונות, וגזרו עליו גירוש מלודמיר. גם גזירה זו בוטלה בהשפעת יהודי המקום. בשנת ה'ת"ג (1643) התמנה לרבה של קרקוב שבפולין, ולאחר כמה שנים גם לראש הישיבה. נפטר ב-ו' אלול ה'תי"ד (1654). ציונו בעיר קרקוב שבפולין. חי כ-75 שנים.

אביו: הגאון ר' נתן. **סבו:** הגאון ר' משה. **מרבתי:** הגאונים ר' יהודה ליווא (המהר"ל מפראג), ר' שלמה אפרים מלונטשיץ (ה'כלי יקר'), ר' יעקב גינצבורג. **מילדי:** הגאון ר' אברהם, מרת רייזל (נישאה לר' יעקב יוסף כהנא), מרת רבקה (נישאה לר' צבי הירש אייכנשטיין מפראג). **מספריו:** **יתוספות יום טוב** - על שישה סדרי משנה **דרכי הוראה** - דרכי התנהגות בעת מחלוקת פוסקים **מגילת איבה** - תולדות חייו **מלבושי יו"ט** - השגות על ר' מרדכי יפה בעל הלבושים **מעדני מלך** - על הרא"ש **יצורת הבית** - בניין ביהמ"ק השלישי **אוצרות יו"ט** - פירושים על סדר פרשיות התורה **יום טוב טעם** - הערות על פירוש ר' בחיי **יתורת האשם** - הערות על ספר תורת חטאת של הרמ"א **קונטרס ימי משתה ותענית**.

רבינו כיהן כרבה של עיר פראג, וניהל את הקהילה הגדולה במישרים, והנהיג בה הנהגות טובות וסדרים ישרים, בענייני המיסים שהטילה הממשלה. כי עד כה היתה הנהגת ענייני המיסים מסורה בידי תקיפי הקהילה, אשר חלק מהם השתמשו בכח משרתם להטיל את נטל המיסים על המון העם, מבלי שיצטרכו עשירי הקהילה לשאת בעול הכבד לפי מצבם. הדבר נגע ללב הרב, והוא נכנס בעובי הקורה, והעמיד את עצמו בראש השמאים, והעריך את חלוקת המיסים לפי רכוש ומעמדו של כל אחד מהקהילה. הדבר הזה עורר את חמתם של חלק מעשירי הקהילה, ובעיקר עשיר גדול בשם רפאל, החל לחתור בכל כוחו להעביר את רבינו ממקומו. רפאל היה חלפן חצר הקיסר, ולכן היו לו קשרים עם שרי המלוכה.

שרים אלו היו חייבים לו כל אחד מהם סכומים גדולים של כסף, ואז פנה אליהם בהצעה, שהוא מוכן לוותר על חלק מהסכום שחייבים לו, ובתמורה יעזרו לו לסלק את הרב מרבנות פראג. לאחר מכן פיתה את אחד הדיינים ולמדן נוסף שהיו משונאי הרב, והם העתיקו וסילפו קטעים מספר 'מעדני מלך' שחיבר הרב, ורצו להוכיח בזה כי הרב הינו מסוכן ומזיק גדול למדינה. הדברים פעלו אצל המלכות, ורבי יום טוב נתפס והושב בבית-האסורים. המלכות התייחסה לדברים בחומרה רבה, והרב היה צפוי לעונש מוות, ולגירוש כל היהודים מעירו. אך ה' שומר ישראל הקדים רפואה למכה, ורבי שמואל, בנו של ר'

יום טוב שחזר מהישיבה בעיר מיץ, ולא ידע ממה שאירע, וישב לנוח בגן העיר. לפתע שמע זעקות שבר "הצילו!" מפי אשת שגריר צרפת, היא נשאה בזרועותיה את תינוקה, ועליו שמיכה אדומה. והנה שור נגח בראותו שמיכה אדומה התחיל להשתולל ולרדוף

אחריה, והיא בורחת וצווחת "הצילו!". רץ הבחור לעזרתה, והוציא את השמיכה האדומה, והשליך אותה לעבר השור. השור רמסה אותה, עד שעשאה לחתיכות דקות, ובה הציל את אשת השגריר ותינוקה ממוות בטוח. כשהגיע לביתו, ונודע לו את אשר קרה לאביו, ביקר אותו בבית-האסורים, וסיפר לו אביו את כל מה שקרה בגלל המלשינים. מיד קם והלך לבית-השגריר הצרפתי. השגריר ורעייתו קיבלו אותו בכבוד גדול. סיפר הבחור את כל מה שאירע לאביו. כשמע זאת השגריר, הבטיח לו כי יעשה הכל כדי להציל את אביו. המלך הורה לשופטים לגזור משפט מוות על הרב. כשהשגריר שמע זאת, איים בשם מלכות צרפת כי לא תעמוד מנגד במשפט עוול כזה. נסוג המלך הרשע ממחשבתו הרעה והמיר את עונש המוות בעונש כספי כבד, עד שיצא נקי מנכסיו וגם הדיח אותו ממשרתו.

אך יד ה' נגעה במלשיניו, ומתו הם ובניהם בזה אחר זה, על אף שרבינו מחל להם בלב שלם. באותם ימים חלה גם העשיר רפאל שהיה ראש המלשינים, והיה מוטל על ערש דוי, רצה הרב ללכת לבקרו, אך חשש שמא רפאל יחשוב, כי הרב בא לשמוע לאידו. בעודו מסתפק, בא משרת העשיר, וביקש בשם אדונו שיבוא מהר לבקרו, כי יש לו דבר נחוץ מאוד. הלך אליו רבינו, ומצאו שוכב במיטתו ומתפתל מיסוריו. פנה החולה ואמר: "יודע אני שהתברר לכבודו, כי אני הייתי הרודף שלו וגרמתי לו כל הצרות, אך עם זאת, לא היתה כוונתי ח"ו להרע בממדים כאלה. ואני מבקש מחילה וסליחה, ומבקש מרבינו שיתפלל בעדי, חוס וחמול על נשמת, ותתפלל לפני הקב"ה שירפא אותי, כדי שאוכל לתקן את מעשי". והתפרץ בבכיות סוערות. ואכן רבינו נענה לו ואמר: "מוחל אני לך בלב שלם".

יום טוב ליפמן זצ"ל (אוצרות יו"ט) נפטר ב-ו' אלול ה'תי"ד

הרב יקותיאל יהודה טייטלבוים זצ"ל הידוע כאדמו"ר מסיגט- נולד בשנת ה'תקס"ח (1807) בעיר דרוהוביץ שבאוקראינה וגדל בבית סבו. בהיותו בן חמש-עשרה, העיד עליו סבו ר' משה שהוא גדול בנגלה ובנסתר. בשנת ה'תקצ"ג (1832) מונה כאב"ד סטרופקוב שבסלובקיה, ושימש בתפקיד זה עד שנת ה'תר"א (1840).

ב-כ"ח בתמוז ה'תר"א מועד פטירת סבו ה"ישמח משה" נקרא למלא את מקומו באוהלי, ומשם כיהן ברבנות בעיר גורליצה. בשנת ה'תרט"ז (1855) נבחר כאב"ד בעיר דרוהוביץ למלא את מקום אביו אולם בעניין זה נמשך המשא ומתן כשנתיים. בינתיים, בשנת ה'תרי"ח (1857) נפטר בסיגט פרנס הציבור, ר' שמואל זיינוויל כהנא ביקשו מרבינו להספידו. הספד זה השאיר רושם עז על ראשי הקהילה וביקשו להתמנות כרב ואב"ד בסיגט וחסידים רבים נסעו אליו. העמיד תלמידים רבנים מפורסמים. כ"כ התכתב רבות עם רבנים בענייני הלכה. שימש כאדמו"ר הראשון לחסידות סיגט במשך כ-25 שנים. בעל רוח-הקודש. נפטר בשבת קודש, ו' אלול ה'תרמ"ג (1883). חי כ-76 שנים. ציונו בסיגט שברומניה. ממשיך דרכו באדמ"ורות בנו, ר' חנניה יום טוב ליפא.

סבו: ר' משה טייטלבוים מאוהלי (ה"ישמח משה"). **אביו:** ר' אלעזר ניסן (רבה של סיגט ודרוהוביץ). **אמו:** מרת רויזה בלומה (בתו של ר' אהרן רבה של חודרוב). **אשתו:** מרת רחל (בתו של ר' משה דוד אשכנזי - אב"ד טולצ'ובה). **מרבתי:** ר' משה טייטלבוים מאוהלי. **בניו:** ר' אברהם אהרן (רבה של קולבסוב), ר' חנניה יום טוב ליפא (מילא מקום אביו, אב"ד סיגט), ר' משה יוסף (אב"ד אוהלי), ר' אליהו בצלאל (אב"ד טעטש). **חתניו:** ר' ישראל יעקב טייטלבוים (אב"ד וואלובה), ר' ברוך הלברשטאם (גורליץ), ר' משה הורוויץ (רוזדוב). **מספריו:** • **ייטב לב-** על התורה **ירב טוב-** על התורה **ייטב פנים-** על המועדים **אבני צדק- שו"ת**

דממה השתררה באולם הישיבה. רק בכיו של אחד מבחורי הישיבה נשמע כשדמעות ניגרו על לחייו. חבריו ניסו להבין מה קרה. לפני זמן קצר הם היו באווירה הנעימה של חנוכה, לאחר הדלקת הנרות ושירת במזמורים. מסיימו את תפילתם החליטו להשתעשע במשחק קלפים. לפתע נכנס לאולם רבינו. הוא קרא לאותו בחור הצידה, **לחש כמה מילים, ופתאום פרץ הבחור בבכי מר.**

החברים ניסו להבין מה אמר הרבי, אך הוא כבש את סודו בשנים רבות. בערב מלחמת-העולם השניה סיפר באוזני אחד מרבתי: בישיבה שבה למד הייתה קרן צדקה ששימשה לקניית בגדים לבחורים עניים. בכל ערב ראש השנה היו הבחורים מבקרים בבתי בעלי הבתים ומתרימים לטובת הקרן. גם מיודעו קיבל רשימת כתובות ויצא לדרכו. במשך כל היום כיתת את רגליו, התרים לפי רשימת בעלי הבתים, הללו תרמו בעין יפה. ההצלחה דרבנה אותו להמשיך, והוא סיים את מלאכת ההתרמה סמוך לחג ממש. הוא לא הספיק לאכול דבר והרעב הציק לו מאוד. הנהוג בישיבה היה כי הבחורים אוכלים אצל בעלי בתים קבועים. מיודענו היה רגיל לאכול בבית הגביר ר' קלמן, אשר החזיק בית כנסת משלו. הלך הבחור לאותו בית כנסת והמתין לתחילת התפילה. כשהתיישב בבית-הכנסת חש שעניו נעצמות. הוא הניח את ראשו על השולחן... ונרדם.

בשנתו חלם, ובו מצא את עצמו ניצב לפני ביה"ד של מעלה. כל חייו עוברים לפניו. חבילות של מעשים טובים מנסים להכריע את הכף, אך המצב מר. מלאכי החבלה מוסיפים להביא עוד משלהם. באימה ורעד הוא ממתין להכרעה. והנה ביה"ד פוסק כי באותה שנה יחזיר את נשמתו ליוצרו! בחלמו הרגיש את הפחד האימה הבושה והחרטה. לפתע התייצב לצידו רבו הקדוש, ה"ייטב לב". הוא אמר לביה"ד: "הלוא צעיר הוא, ומה הספיק לעשות בחייו? אנה השאירוהו בחיים, ואני אהיה ערב עליו ואחראי לו". בעודו אומר את הדברים תפס את הבחור ומשך אותו אליו. נעשה רעש בשמים. דבריו של הרב התקבלו וכרוז יצא כי יזכה לאריכות ימים.

באותו רגע התעורר הבחור בבעתה, נרגש ומותש מהחלום הנורא. הוא הרים את ראשו וראה כי ביה"ד ריק לגמרי. התברר כי תפילת ליל ראש השנה הסתיימה כבר, וכי לא הרגיש בתחילתה ובסיומה. הוא התפלל ביחידות, בלב שבור על שהחמיץ את התפילה בציבור. כשסיים להתפלל הלך לבית הגביר ר' קלמן. למרבה אכזבתו התברר לו כי הסעודה הסתיימה. "בוודאי הלך בעל-הבית עם אורחיו אל בית-מדרשו של הרבי", הרהר. הלך הבחור לביהמ"ד, ומצא את הרבי בעיצומה של עריכת ה'שולחן'. הוא נעמד בקצה השולחן והביט בנעשה, תוהה מניין ישיג עכשיו יין לקידוש וחלות לסעודת החג. פתאום פנה הרבי אל שמשו והורה לו למלא גביע יין ולהביא שתי חלות, ולמוסרם לבחור העומד בקצה השולחן. ברגע זה היה ברור לו כי הרבי יודע על החלום ועל כל מה שעבר עליו. הוא קידש על היין ואכל את סעודת החג.

הגיעו עשרת ימי תשובה. כמנהג חסידים עבר לפני הרבי ומסר 'קוויטל' ובו ביקש את ברכת השנה החדשה. הוא ציפה שהרבי יאמר דבר מה הקשור בחלום המסעיר. לאכזבתו, הרבי לא אמר מאומה. הוא הרהר: "אולי החלום אין בו ממש? אולי הרבי שלח לו יין וחלות משום שהבחין כי בא מאוחר והוא רעב?", המחשבה התחזקה בלבו. כשבאו הימים שלפני חג-הסוכות החליט 'לנסות' את הרבי שוב. הוא עשה מאמצים להימנות עם הבחורים הבונים את סוכת הרבי. "אם החלום אמיתי, ודאי אזכה להתייחסות מהרבי בשעות בהן אעסוק בבניית הסוכה, בנוכחותו". אך גם עתה לא זכה לשום תגובה. הרבי דיבר רק בדברים הקשורים לבניית הסוכה. "החלום אינו אמת. אוכל להיות רגוע יותר כשאין מידת הדין מעלי", חשב. חלפו החגים. אם בתחילה חשב להתחזק בעבודת ה' ובתכליתו האמיתית. הרי עכשיו שהוא רואה כי אין ממש בחלום, אין צורך במיוחד להשתפר במעשיו, כך סבר עד שהגיעו ימי החנוכה. היה זה באותו ערב בו ישב עם חבריו ושיחק קלפים. באותו רגע נכנס הרבי, קרא לבחור ולחש באוזנו: "**וכי לשם כך קיבלתי עליי את האחריות עליך? התחייבתי לשמור עליך שתלמד ולא תבטל את זמנך. ואתה מבלה בהבלים!?!**" - "עתה תוכלו להבין מדוע פרצתי בבכי מר באותו ליל חנוכה", סיים את סיפורו.

האדמו"ר הרב צדוק הכהן רבינוביץ' רובינשטיין מלובלין זצ"ל - נולד ב-כ"ג שבט ה'תקפ"ג (1823) בעיר קריזבורג. נקרא ע"ש זקנו (אבי אימו) ר' צדוק הלוי הורביץ מיאנוב (צאצא של השל"ה הקדוש). בגיל שנתיים כבר התפלל את כל התפילות לבד מתוך סידור לפני שאכל. כשהיה בן שלוש וחצי כבר למד גמרא ותוספות. העניות ששררה בביתם לא מנעה ממנו ללמוד בהתמדה גדולה. בלילה, כשלא היה לו נר, יצא ולמד לאור הלבנה. התייתם מאביו בגיל שש, וגדל בבית דודו, אחי-אביו, ר' יוסף. **כשהיה בן שמונה שנים סיים לראשונה את הש"ס ונודע כ'עילוי מקריניק'**. כשהגיע לגיל בר-מצווה כבר נודע כת"ח עצום ובקי מאוד בש"ס, פוסקים, הלכה ואגדה. מן האדמו"ר ר' ישכר דוב מבעלזא זיע"א הגדיר את רבינו 'הגאון בחסידות'.

לאחר נישואיו אנשים צרי עין העלילו על אשתו. רבינו בתמימותו האמין לדברים ורצה להתגרש ממנה. אשתו בהתחלה סירבה וטענה שלא היו דברים מעולם. לאחר שראתה כי הוא מנסה להשיג היתר מאה רבנים כדי שיוכל להתחתן עם אישה שניה-הסכימה להתגרש. כדי להשיג חתימות הוא נפגש עם האדמו"ר ר' מרדכי טברסקי מצ'רנוביל, שהתרה ברבינו ואמר, שהוא מסכים לחתום, אך שידע כי בעקבות זאת - לא יפקד בילדים. רבינו התעקש ור' מרדכי חתם. לרבינו אכן לא היו ילדים. בהתחלה התנגד לחסידות. בהמשך התקרב לאדמו"ר מאיזביצה ראדזין, ר' מרדכי יוסף ליינר.

רבינו קיבל הצעות רבות לשמש ברבנות (ביניהן גם הצעה לשמש כרבה של לובלין) אולם הוא סירב לכולם. בשנת ה'תרמ"ח (1888) לאחר פטירת ר' יהודה לייב איגר (רבה של חסידי לובלין), רבינו הסכים למלא את מקומו כאדמו"ר. רוב חייו היו חיי עוני והוא התפרנס בדוחק רב מחנות קטנה של בגדים משומשים שאשתו ניהלה. גם לאחר שקיבל על עצמו את הרבנות והתחל לקבל משכורת מהקהילה, סירב להשתמש בכסף לטובתו. רבינו השקיע את כל כספו בקניית ספרים כדי להקים ספריה תורנית עיונית גדולה בביתו. רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן מופלא. מדי יום ביומו לא היה טועם כלום עד שהיה מסיים מסכת בתלמוד הבבלי ועושה סעודת מצווה לכבוד ה'סיום'. נפטר ב-ט' אלול ה'תר"ס (1900). חי כ-77 שנים.

סבא (מצד האב): ר' אשר (רבה של קריניק ומחשובי הרבנים בליטא). **אביו:** ר' יעקב (רב קהילת קריזבורג). **אימו:** מרת יוטא. **מרבתי:** הגאונים- דודו, ר' יוסף (רבה של קריניק ומח"ס 'כפות זהב'), ר' מרדכי יוסף ליינר (האדמו"ר מאיזביצה ראדזין. מח"ס 'מי השילוח'), ר' יהודה לייב איגר (האדמו"ר מלובלין). **נשותיו:** בת ר' שמואל הירש הכהן מוולאדווקה (זיווג ראשון), מרת חנה דבורה בת ר' ישראל יעקב מטשעחיו (זיווג שני), בת ר' פינחס משפרוב משטקשין (זיווג שלישי). **מספריו:** **יפרי צדיק-** על התורה והמועדים. **יאוצר המלך יאור זרוע לצדיק ידברי סופרים ידובר צדק יספר הזכרונות יישראל קדושים ילבושי צדקה-** על ספרי בעל הלבושים. **ימשיב צדק ימחשבות חרוץ יפוקד עקרים יצדקת הצדיק יקומץ המנחה ירסיסי לילה-** דברי תורה שהתגלו לו בחלום. **שיחת מלאכי השרת עם קונטרס שיחת שדים יתפארת צבי-** על שו"ע יו"ד **יתקנת השבין יאוצר המחשבה יתורת הגאולה יתבל בצדק.**

○ יפר הרה"ג רבי משה אב"ד טשימלוב, בן גיסו של רבינו שגדל על ברכיו מגיל חצי שנה: "זכיתי לשמוע מפי רבינו ביחידות, שבהיותו פעוט בן שנה אחת! כבר ידע לדבר, ומאז בירך תמיד ברכת 'שהכל' בעת שינק. בגיל שנתיים, כבר התפלל כל התפילות לבדו מתוך הסידור טרם אכילתו, ובמלאות לו שלוש שנים ומחצה, למד כבר גמרא ותוספות".

בהיותו אברך הגיע באחת הפעמים לגאון ר' יעקב אורינשטיין (מח"ס 'ישועות יעקב'). שאל הגאון ר' יעקב: "אברך, אומרים עליך, שבקי אתה בש"ס". ענה רבינו: "ומה אם בקי אני רק בחצי ש"ס?". שאל ר' יעקב: "באיזה חצי?". "באיזה חצי שתחפצו". מהתשובה הזאת נדהם הרב והתחיל לדבר איתו בעניינים רבים שבש"ס, ונוכח לראות, כי האברך לא התפאר חלילה בשקר. וכי באמת בקי הוא בכל הש"ס והתפלא מאוד לראות לפניו, אברך צעיר. בקי ומופלג.

באחד ממסעיו, בשנת ה'תר"ד, בהיותו כבן 21 שנים בלבד, הגיע רבינו לבעלזא שם פקד את היכלו ובית מדרשו של כ"ק מרן רבי שלום רוקח מבעלזא זי"ע. כשנכנס לבית המדרש בבעלזא, פגש שם את החסידים העוסקים בעבודת ה'. ניגש רבינו אל אחד מהם, והתעניין באיזו מסכת לומד, ובאיזה עניין הוא עוסק. כך עבר מאחד לאחד, כשהוא שואל אותם אודות המסכת והעניין בו הם עוסקים. עם גמר בירוריו, פסע למשך דקות אחדות בבית המדרש, והחל לחבר ולשלב לחטיבה אחת את כל המסכתות והעניינים, שלמדו ועשה מהם מטעמים, לפול עמוק וחריף שהפליא את כל הלומדים מסביבו.

אחיינו של רבינו (בן אחות הרבנית), שהיה גר בארץ הקודש עברו עליו שלוש עשרה שנים מחתונתו ועדיין לא נולדו לו בנים. עם נישואי דודתו הרבנית לרבינו, כתב מכתב לרבינו מלובלין בבקשה שיעתיר עליו, שייושע בזרע של קיימא. לאחר זמן קיבל מכתב מרבינו, בו הודיעו, שקיים את מבוקשו והתפלל עליו. וכן הוסיף, כי מכתבו זה הוא כותב אליו מיד אחר התפילה, ומבטיח לו בעז"ה, שיפקד בזרע של קיימא בזו השנה. וכן היה, שבזו השנה נולדה לו בת, וזכה גם אחר כך לבנים זכרים, לימים הגיע האחין לביקור מיוחד בהיכלו של רבינו בלובלין, וגם אז זכה לראות עניינים גדולים ונשגבים אצל רבינו.

החזון אי"ש זיע"א לווה פעם לתקופה את ספרי ר' צדוק וכאשר החזיר אותם אמר: "ידעתי שהיו אצל החסידים גדולים. אבל עד כדי כך- לא ידעתי".

הרב פינחס שפירא מקוריץ צ"ל: נולד בשנת ה'תפ"ו (1726) בשקלוב, התיישב במירופולי התוודע לבעל-שם טוב הקדוש, בהמשך עקר לקוריץ ולאחר מכן במשך 20 שנים שהה באוסטרה. כינויו היה 'המלמד השחור' בשל עבודתו כמלמד. גאון אדיר. חוכמתו נודעה בכל רחבי העולם היהודי. חולים ממקומות רחוקים היו מגיעים אליו לקבל מזור למחלתם. חוכמתו של רבינו נודעה ברחבי העולם היהודי. גדולים וטובים באו להציע לפניו את ספיקותיהם בתורה ובאמונה. חולים ממקומות רחוקים היו מגיעים אליו לקבל מזור למחלתם. למרות זאת, נהג בשיא הענווה. הוא לא העלה בדעתו לבנות לעצמו 'בית מדרש' ולהקיף עצמו בקהל חסידים. בכל אדם, ולו הפשוט ביותר, ראה מעלות מיוחדות. ענוותן. איש אמת. 13 שנים היה מתייגע ר' פינחס להתלמד שלא לשקר, ושוב התייגע 13 שנים אחרות להיות דובר אמת. נפטר ב-י' אלול ה'תקנ"א (1791) בשיטובקה בדרכו לארץ ישראל. חי כ-65 שנים.

סבא: ר' נתן נטע בעל 'מגלה עמוקות' (מצד אביו). **אביו:** ר' אברהם אבא. **רבו:** הגאון ר' דב בער (המגיד ממזריש). **מתלמידיו:** הגאונים ר' יעקב שמשון, ר' אריה ליב (סבא משיפולי), ר' רפאל מברשד, ר' זאב מבאלטה ור' זאב מז'טומיר. **בניו:** ר' אליהו, ר' יהודה מאיר, ר' יחזקאל, ר' יעקב שמעון ור' משה.

כל תושבי קוריץ הכירוהו היטב. מרבית תושבי העיר אף לא הכירוהו בשמו. 'הכנר העיוור' - היה כינויו בפי כל. בכל חתונה, הכנסת-ספר תורה או אירוע גדול אחר, היה שמור לו מקום מכובד. על-אף גילו המתקדם עדיין היטיבו אצבעותיו העדינות לפרוט על המיתרים במהירות ובקלילות ולהפיק צלילים שהרעידו לבבות.

יראתו של 'הכנר העיוור' קדמה לחכמתו. היה מדקדק בקלה כבחמורה. מעולם לא נתפס מדבר רכילות, לשון-הרע או אפילו סתם דברים בטלים. כשלא ניגן היה מתפלל, מקשיב לשיעור תורה או עוסק בדבר מצווה. לא רק נגינתו הקסימה את הבריות, גם דמותו סחפה עמה בכל פעם מחדש את קהל החוגגים. כשיניגן ניגון שמח, הייתה השמחה ממלאה את כל ישותו, ורגליו התרוננו עם הצלילים. כשהשמיע נעימה של רטט ודבקות, הייתה נפשו משתפכת עם הנגינה, ודמעות גלו מבין ריסי עיניו העצומות. מרבית תושבי קוריץ סברו כי עיוור הכנר מלידתו. רק הזקנים שבחבורה זכרו במעומעם את דבר האסון שפקדו לפני שנים רבות. "יום אחד", כך סיפרו, "לקה בשתי עיניו ואיבד את מאורן".

חלפו השנים. יום אחד חלה 'הכנר העיוור' ונפל למשכב. בערב נפוצה בעיר השמועה, כי הצדיק הנודע רבי פינחס שפירא הלך לבקר את הכנר בביתו. הדבר היה לפלא משום שהצדיק מקוריץ לא היה רגיל לערוך ביקורים כאלה. אומנם היה פעיל מאוד בתמיכה ובהגשת סעד לחולים ולזקקים, היה מגייס כספים רבים למטרות אלו ודאג דאגה יתרה למילוי כל צורכיהם, אבל ללכת בפועל לבקר את החולים, לא נהג. היו שטענו כי הצדיק מקוריץ, שנודע באהבתו את האמת, חדל לבקר חולים בבתיהם, משום שהתקשה לשאת את העמדת הפנים של החולים בבואו לבקדם. הללו היו מגבירים את אנוחותיהם ומעוותים את פניהם, יותר מכפי שסבלו באמת. הם עשו זאת כדי לעורר את רחמיו, כדי שיעתיר עליהם בתפילה, אבל הוא התקשה לשאת זאת.

תלמידיו של הצדיק היו אפוא סקרנים מאוד לדעת, מדוע שינה הפעם מהרגלו. הם ציפו לשעת-כושר והעלו לפניו את תהייתם. שביב של חיוך עלה על שפתיו. "יודעים אתם כי שונא אני את השקר שנאת-מוות", אמר להם, ותלמידיו הנהנו בראשם. "ובכן, יש שקר ויש שקר". סתם ולא פירש. התאכזבו התלמידים. הם ניסו את כוחם בשאלות, אבל הצדיק לא היה מוכן להרחיב בדבר. "עוד חזון למועד", הפטיר ובכך חתם את הדיבור בעניין. חלפו כמה חודשים. בריאותו של 'הכנר העיוור' הידרדרה. יום אחד הוזעקו אנשי החברה-קדישא למיטתו. כעבור שעה קלה פשטה הידיעה המעציבה על מות הכנר. ואולם ידיעה זו נקשרה בשמועה נוספת, שעד מהרה הייתה לשיחת הכל. השמועה התבססה על עדותם של אנשי החברה-קדישא, כולם אנשי-מעלה נאמנים ומקובלים, שתיארו את רגעיו האחרונים של הכנר בעולם הזה:

עם כניסתם לחדר החולה השתרר במקום שקט, שהופר בקולות נשימתו הכבדה של הכנר. "כולם כאן?", שאל הכנר בקול חלש, ונענה בחיוב. לפתע אירע הדבר. 'הכנר העיוור' פקח את עיניו. האור בחדר סנוורו והוא שב ועצם את העיניים. לאחר כמה ניסיונות, הצליח להחזיקן פקוחות. הוא הצל עליהן בכפות ידיו והחל מביט בסובבים אותו. לאחר מכן סקר את החדר כולו ואף ניסה להביט אל המראות הנשקפים מבעד לחלון. חיוך דק התפשט על פניו. "מבט אחרון בעולמו של הקב"ה", אמר בשפה רפה. לאחר מכן הניח יד ימין על עיניו וקרא עם אנשי החברה-קדישא ההמומים "שמע ישראל", ואמר את הוידוי. בסופו, בקעה כעין חריקה מגרוננו והוא השיב את נשמתו ליוצרה. תושבי קוריץ לא ידעו כיצד לעכל את הסיפור המדהים.

מי שפתר את החידה היה הצדיק רבי פינחס מקוריץ בעצמו: "הכנר העיוור, הכנר העיוור", מלמל בחיוך, "לא מיניה ולא מקצתיה. בריא ושלם היה האיש בשתי עיניו. בצעירותו התגלה ככישרון מוזיקלי מיוחד במינו, ורבים ניבאו לו גדולות. הוא הוזמן לנגן על בימות חשובות, ובכל מקום קצר תשואות רמות. במרוצת הזמן חש הכנר, כי אין הוא ממלא כראוי את ציווי התורה 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'. זמן רב התחבט בינו לבין עצמו, וכבר היה קרוב להחלטה לנטוש כליל את הכינור ואת הנגינה".

"לבסוף חזר בו, באומרו, כי לא ראוי שיניח מידי כישרון שהעניק לו הקב"ה וכי יחדל לשמח את הבריות, רק משום, שהוא מתקשה לעמוד בניסיון. ואז קיבל החלטה אחרת, קשה מקודמתה: הוא עצם את עיניו ומאז לא פתחן עוד". הצדיק סיים את דבריו: "כעת מבינים אתם מה הריץ אותי לבקר חולה מיוחד זה, שבמשך קרוב ליובל שנים רימה את העולם כולו. הוא אשר אמרתי - יש שקר ויש שקר".

הרב אברהם יהושע פריינד מנאסויד זצ"ל - נולד ב-י"ב תמוז ה'תרט"ו (1855) בסיגט. מצאמאי הרמ"א, מהרש"ל, מהר"ם, ש"ך ואף מיוחס לדוד מלך ישראל. לאחר נישואיו ישב על שולחן חותנו ולאחר מכן אביו עשה לו חנות קמח והיה נותן בהקפה לעניים וכאשר ביקרו את מעשיו השיב שראוי והגון יותר לתת קמח לעניים בהקפה מלמכור לאחרים בכסף שכן הם יכולים לקנות ממקום אחר ולאחר תקופה קצרה החנות ירדה לטמיון. בשנת ה'תרל"ט (1879) מונה כאב"ד במחוז ראדנא בגליל נאסוד. החזיר עטרה ליושנה. העתיק לאחר מאמצים כבירים את יום השוק שהיה בשבת ליום חול.

מגדולי בעלי הוראה ומגדולי הצדיקים בהונגריה שהפיצו את תורת החסידות בכלל ובפרט את חסידות צאנז, גאונותו וקדושתו הייתה מן המפורסמות. רבים פנו אליו ונושעו. בשנת ה'תרס"ה (1905) לאחר פטירת חותנו מונה כאב"ד אינטראדאם ובשנת ה'תר"צ (1930) שימש כרבה של נאסויד. התקין תקנות טובות להרמת קרן התורה. בחג הסוכות שלפני פטירתו נשבר הפיטם של האתרוג שלו, ובימי החורף האחרון לחייו קרא לבניו ולנכדיו שיבואו לקבל ממנו ברכה לפני פטירתו. נפטר ב-י"א אלול תרצ"ב (1932). חי כ-77 שנים. בנו, ר' חנוך העניך מילא את מקומו.

סבא (מצד האב): הגאון הצדיק ר' יהושע קראלר. **סבא (מצד האם):** ר' משה הכהן מסיגט (יחוסו למשפחת רפפורט). **אביו:** ר' משה אריה ראש הקהל בסיגט (ומחשובי חסידי בעלזא). **אימו:** מרת חנה מלכה **אשתו:** מרת פראדל (בת ר' מרדכי יהודה לאון אב"ד אינטראדאם. נישא בשנת ה'תרכ"ט). **מרבותיו:** ר' משה שיק (אב"ד חוסט), ר' חיים הלברשטאם מצאנז, ר' יחזקאל שרגא הלברשטאם משינאווא, ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים (ייטב לב) מסיגט. **בניו:** ר' חנוך העניך (אב"ד רוגנא ולאחר מכן מילא את מקום אביו באינטראדאם ונאסויד), ר' ישראל (אב"ד הוניאד). **בנותיו:** מרת חנה מלכה (נפטרה צעירה בחיי אביה), מרת פיגא (נישאה לר' יוסף משה דנר). **מספריו:** **מאור יהושע** - שו"ת **יהדות קודש** - תולדותיו והליכותיו ומעט מדברי תורתו **נחלת יהושע** - שיחות.

● **יפר הגה"צ מריסקאווא זצ"ל:** בזמן שהיה רב בריסקאווא, עשה הבלן שם ברית מילה לבנו הנולד לו למזל טוב, וכיבד אותו בסנדקאות. ביום המילה שרר קור עז, והמקווה לא הוחם, והיו המים קרים מאוד, ואמר הרב מריסקאווא, שכדאי שיטבול במקווה, אבל בשל הקור, אינו בטוח אם יכול.

אבל הבלן אמר שמאוד קשה לו כעת להחם את המקווה, כיוון שהעצים היו רטובים ולא יבשים, על כן היא עבודה קשה להחם את המקווה עתה. אמר לו הרב מריסקאווא, שהוא שמע מרבינו, שנכון מאוד לטבול במקווה לסנדק, שהוא יום טוב שלו, על כן אני מבקש מאוד, שיעשה זאת להחם את המקווה. מיד כששמע הבלן בעל הברית, שהזכיר את שם רבינו, אמר: "אם כך אמר הצדיק, אני אראה להשתדל בכל כוחי להסיק את המקווה, שיהיה המקווה חם למרות שהעצים רטובים, שתהיה אפשרות לטבול בו", והרב מריסקאווא זצ"ל לא ידע שהבלן יש לו איזו קשר מרבינו, ותמה על הדבר, ושאל אותו על כך.

סיפר הלה שהוא היה עני ואביון והיה מחזר על הפתחים, וביגיעה רבה היה מקבץ מעות, כדי שיוכל להכין נעליים לילדיו לכבוד חג הפסח, שכן כל השנה היו הולכים בנעליים קרועות. ומספר ימים לפני הפסח, הכין נעליים, והילדים היו שמחים, שביו"ט פסח יוכלו לחדש, והנה עכברים גדולים שהיו בביתו אכלו הנעליים, מהילד הראשון את הנעל הימנית, ומהשני את הנעל השמאלית.

עוגמת הנפש שלו הייתה עצומה וכאשר ילדיו שמעו על כך, בכו והצטערו, עד שלא יכל לסבול זאת ויצא לחזר על הפתחים במקומות אחרים לקבץ מעות והלך ברגל כיוון שלא היה לו פרוטה לנסוע בעגלה, ובשעה שתיים בלילה הגיע לנאסאד, ובימים ההם לא היו בעיר פנסים להאיר את הרחובות, וראה שיש בית אחד מואר, הלך לכיוון הבית וראה מבעד החלון, שיושב מישהו ולומד בספר. היות והקור היה עז, נקש בדלת של רבינו.

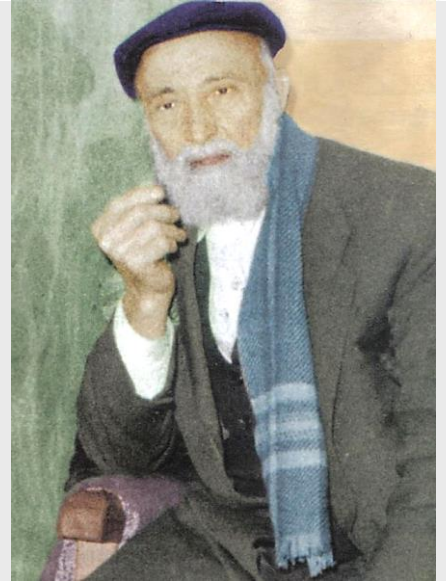
הצדיק פתח את הדלת ושאל לבקשתו, סיפר לו הלה, את כל מה שאירע עימו. הרב אמר שכעת אמצע הלילה, ומחר בעז"ה ילך לקבץ עבורו מעות, וכן יתן לו מכתב המלצה. רבינו נתן לו לאכול והציע לו את המיטה שלו כדי שינוח מיגיעת הדרך. למחרת בבוקר מיודענו הלך להתפלל וכן קיבץ מעות. לאחר מכן חזר לבית הצדיק ורבינו אף הוסיף סכום נאה.

פנה הלה לרב ואמר: "רבי, מה אעשה, שהרי בתוך ביתי יש עכברים גדולים, ועד פסח העכברים יעשו כבראשונה ויאכלו את הנעליים". רבינו לקח נייר וכתב את שמו **אברהם יהושע בן חנה מלכה**, והושיט לו את הנייר, ואמר לו, שיתחוב את הנייר בתוך החור של העכברים, וכן עשה, ומאז כלו העכברים מתוך ביתו ושוב לא נמצא אפילו עכבר אחד.

● **יפר נכד רבינו, הגאון ר' משה אריה פריינד (אב"ד ירושלים)** כי פעם אחת איש כפרי הגיע לבית רבינו וסיפר, שהעכברים מציקים לו מאוד, וניסה להיפטר מהם ללא הועיל. אמר לו רבינו שיזכיר את שמו הק' אברהם יהושע בן חנה מלכה, שהוא ציווה שילכו מאצלו העכברים, וכן עשה, והלכו ושוב לא נשאר אפילו אחד.

● **יפר הרה"ח מו"ה צבי לעפקאוויטש** כי לרעייתו היו חלומות נוראים ומבוהלים שהפחידו אותה בכל פעם, וכאשר הזכירה זאת לפני רבינו זי"ע אמר לה שתסתכל בפניו וכן עשתה, ומני אז לא היו לה עוד פחדים (מובא בספר חסידים, שסגולה להינצל מפחד לצייר צורת צדיק) (גדולת יהושע)

הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה זצ"ל: נולד בטורקיה ועלה לארץ ישראל. צדיק נסתר אשר כל מעשיו נעשו בסתר. ענוותן שאין כדוגמתו. מעשה נסים רבים מסופרים אודותיו. בעל רוח-הקודש. רבים נושעו על ידו. גמל חסדים עם הכול בצנעה. אחת מיזמותיו הייתה לאסוף את כל הילדים העניים, שנאלצו בשל קשיי פרנסה בבית, לצאת לעבודה, ולספק להם מורים ושיעורים בלילה. למרות שהוא בעצמו בקושי היה לו למחיתו, הצליח למצוא מימון למורים. איש קדוש שהאמת נר לרגליו. זמן מה לפני פטירתו אמר לאחד מבניו כי קיבל על עצמו ללכת כפרה על עם ישראל לביטול גזרה ואף ידע את מועד פטירתו. גם לאחר פטירתו הופיע פעמים רבות הן בהקיץ והן בחלום לאנשים, והודיעם על גזרות ועוררם להרעיש עולמות. ואכן לאחר מכן ראו, כיצד התבטלו הגזרות בדיוק בזמן החלום. ייסד את ביה"כ "אהבת חיים" בשכונת בית-ישראל. וכן נמנה עם מייסדי הארגון "יד לאחים". המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל היה עומד לכבודו ואמר, שרואה הוא עמוד אש מעל ראשו ואף העיד עליו, כי הוא מגדולי ל"ו הצדיקים שבדור. נפטר ב"ב אלול ה'תשכ"ח (1968). ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אשתו: מרת אסתר. **ילדיו:** ר' מרדכי מנשה, ר' יעקב ע"ה, ר' אברהם שבתאי (חתנו). **מספריו:** אהבת חיים- ספר מוסר, הלכה וסיפורי צדיקים • ליקוטי מנשה- הלכות עפ"י סדר או"ח • יקונטרס שכר החיים- דברי מוסר והתעוררות על מעלת לימוד ועסק התורה הקדושה ומעלת שמירת הקדושה • יקונטרס על מסכת אבות

ל ה'לן סיפור אחד, מני רבים, המובא בספר 'חכם מנחם מנשה' המלמד אותנו, עד כמה האמת הייתה נר לרגליו: באחד הימים התאספו חכמי ישיבת פורת יוסף בירושלים לדיון מיוחד כיצד לגייס כספים עבור הוצאות חתונה לחתן יתום. לאחר שהוחלט על מספר דרכי פעולה, החליטו החכמים להטיל גם על רבנו מנחם להשיג סכום נכבד בסך חמש מאות לירות. בידעם שאיש חסד גדול הוא המשתדל רבות לעזור למשפחות ואנשים הזקוקים לתמיכה.

חכמי הישיבה הודיעו לרבנו על החלטתם, רבינו מצידו שמח מאוד על המצווה הגדולה שנפלה בחלקו לעזור לחתן יתום, ועל אף שידע, שאין כרגע בכיסו אף לא מעט מסכום עתק זה הסכים למלא את בקשתם. לצורך כך החליט לנסוע לתל-אביב, כדי לדבר על לב נדיבים לסייע במצווה נשגבה זו. כשהגיע לתל-אביב פנה להתאכסן בבית בנו המתגורר במקום, ולאחר מנוחה קלה פנה לצאת לעבר בתי הנדיבים, על אף שלא חש כל כך בטוב עקב הנסיעה.

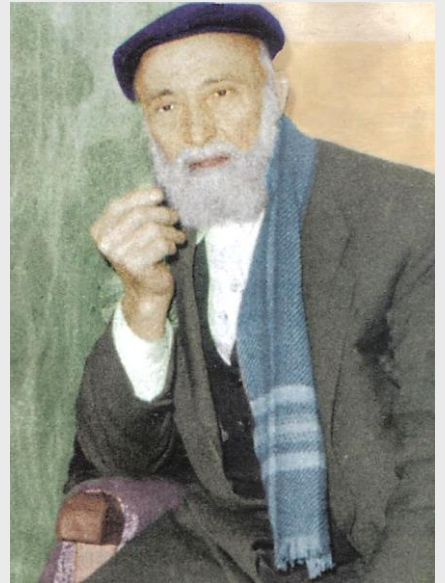
בצאתו לרחוב פגש ביהודי שהכיר אותו מכבר. הלה ביקש מרבנו היות ואחד ממכריו מכניס את בנו בבריתו של אאע"ה, חפץ הוא מאוד שרבינו יהיה נוכח בשעת הברית. הצדיק הסכים להתלוות עימו למקום בו מתקיים הברית לשמחת הרבה הידיד. כשהגיע הרב למקום עריכת הברית, הבחין, שהאישה העומדת למסור את התינוק למוהל, לבושה בלבוש שאינו צנוע. הדבר כאב לו מאוד והוא החל לזעוק: "הלא אסור על פי התורה לאישה ללכת בלבוש כזה, ודבר זה פוגם את נפשו הטהורה של הרך הנולד!"

צעקותיו של הרב גרמו לרעש גדול במקום. חלק מהאנשים שלא הכירו את הרב, כעסו על צעקותיו של זקן לא מוכר, וביניהם היו אף שניסו להכות אותו. אולם רבינו עמד והתריע בעקשנות, כי הוא מוחה נמרצות על כך, וצריכים לתת את התינוק לאישה אחרת, הלבושה בצניעות. משראו הנוכחים את גודל עקשנותו של הרב, השתדלו להביא בזריזות בגד צנוע כדי לכסות את האישה, ולאחר מכן שקט הרעש וערכו את הברית מסימן טוב ובמזל טוב. לאחר סיום עריכת הברית, ניגש יהודי טורקי עשיר, שהיה רחוק משמירת המצוות ונמנה על אותם שחפצו להכות את רבינו ושאל: "איני יודע, אם הנך רב גדול או רב קטן, אך רציתי שתסביר לי, איך זה שהרסת בצעקות שלך את שמחת הברית? הלא בכלל אינך נמנה על בני המשפחה". הרב השיב ברגיעה: "שמע נא ידידי, אם לדוגמא היית בחתונה, ולפתע אתה רואה ילד שהתעלף חלילה. וכי לא היית זועק בקול גדול, אפילו שאינך נמנה על בני המשפחה?"

וכך הסביר: "כשיש אישה הלובשת לא צנוע, גם זה פיקוח נפש ממש, כי יסוד קיומו של עם ישראל הוא על הקדושה והטהרה. על כן, אישה שאינה נזהרת בכך היא פוגמת ממש בנפש הילד". והוסיף שיש הלכות טהרה וצניעות. שמירת שבת וכו', וכל יהודי חייב לשומרם ולהיות קדוש וטהור. עמד הלה רתוק למשמע מתק שפתיו של הרב. אולם לאחר כעשר דקות של שיחה, התנצל רבנו, שצריך הוא לסיים מפני שצריך הוא למלא את שליחותו בגיוס כספים עבור חתן יתום. הלה הפציר ברב, שימשיך לשוחח עמו. אף רבנו הסביר לו שוב בלשון רכה, שהזמן העומד לרשותו הוא מועט מאוד וצריך לשוב על פתחים של נדיבים רבים.

הלה פנה בהפתעה אל רבינו בשאלה ישירה: "כמה זקוק הנך בסך הכול עבור החתן היתום?". ענה הצדיק: "חמש מאות לירות". הלה הזדרז ושילף פנקס צ'קים מכיסו וכתב במקום צ'ק על סך אלף ושמונה מאות לירות והפטיר: "כעת יתאפשר לך לשבת ולשוחח עמי ברגיעה. אני שומע ממך דברים שלא שמעתי מעולם!". רבינו המשיך לשוחח עמו בדברי תורה והדרכה ביהדות ושמירת הקדושה והטהרה, תוך כדי שהוא מודה לו על התרומה הנכבדה. לאחר ששוחחו כשעתיים, נפרדו איש מאחיו לשלום. כשעזב הרב את המקום, פנה העשיר ושאל את האדם, שהביא את רבינו לברית: "מה שמו של הרב?". "חכם מנחם מנשה מירושלים". השיב העשיר: "אם היו עוד כמה רבנים אמיתיים כאלו- היה בוודאי כבר מגיע המשיח". היהודי העשיר הנזכר התחיל מאותו יום להתקרב יותר ויותר לדרך היהדות. ונעשה בעל תשובה גמור עם יראת שמים טהורה. דיבוריו של רבינו פעפעו בו כל חייו. הלה המשיך להיות בקשר מתמיד עם הצדיק ותרם הרבה לפעולותיו הנשגבות של רבינו בזיכוי הרבים והמשיך לשמור תורה ומצוות כל ימי חייו וזכה שאף בניו הלכו אחריו בדרך התורה והמצוות.

הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה זצ"ל: נולד בטורקיה ועלה לארץ ישראל. צדיק נסתר אשר כל מעשיו נעשו בסתר. ענוותן שאין כדוגמתו. מעשה נסים רבים מסופרים אודותיו. בעל רוח-הקודש. רבים נושעו על ידו. גמל חסדים עם הכול בצנעה. אחת מיזמותיו הייתה לאסוף את כל הילדים העניים, שנאלצו בשל קשיי פרנסה בבית, לצאת לעבודה, ולספק להם מורים ושיעורים בלילה. למרות שהוא בעצמו בקושי היה לו למחיתו, הצליח למצוא מימון למורים. איש קדוש שהאמת נר לרגליו. זמן מה לפני פטירתו אמר לאחד מבניו כי קיבל על עצמו ללכת כפרה על עם ישראל לביטול גזרה ואף ידע את מועד פטירתו. גם לאחר פטירתו הופיע פעמים רבות הן בהקיץ והן בחלום לאנשים, והודיעם על גזרות ועוררם להרעיש עולמות. ואכן לאחר מכן ראו, כיצד התבטלו הגזרות בדיוק בזמן החלום. ייסד את ביה"כ "אהבת חיים" בשכונת בית-ישראל. וכן נמנה עם מייסדי הארגון "יד לאחים". המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל היה עומד לכבודו ואמר, שרואה הוא עמוד אש מעל ראשו ואף העיד עליו, כי הוא מגדולי ל"ו הצדיקים שבדור. נפטר בי"ב אלול ה'תשכ"ח (1968). ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אשתו: מרת אסתר. **ילדיו:** ר' מרדכי מנשה, ר' יעקב ע"ה, ר' אברהם שבתאי (חתנו). **מספריו:** אהבת חיים- ספר מוסר, הלכה וסיפורי צדיקים • ליקוטי מנשה- הלכות עפ"י סדר או"ח • יקונטרס שכר החיים- דברי מוסר והתעוררות על מעלת לימוד ועסק התורה הקדושה ומעלת שמירת הקדושה • יקונטרס על מסכת אבות

באחת השבתות ערכו מספר בנות, המתגוררות בירושלים, טיול קצר לעבר הר הצופים. באותם ימים היה עוד הר הצופים מלא במוקשים רבים. על כן, סכנה רבה ריחפה על כל יהודי העובר במקום. אולם, נערות אלו חפצו מאוד בסקרנותם להכיר את הר הצופים. ולפיכך החליטו לבקר במקום. אולם להוריהם אמרו, שהולכות לבקר חברה מסוימת, כדי לא להדאיגם.

לאחר כשלוש שעות שבו הנערות לבית הוריהם בשלום. אחת מנכדותיו של רבנו נמנתה אף היא עם נערות אלו, שהלכו להר הצופים, כשחזרה ראתה את הסבא עומד ברחוב ומתפלל. כשהתקרבה הנכדה לעבר הסבא, כדי לשאול אותו מה אירע שהוא מתפלל ברחוב. עוד לפני שפתחה פיה, פנה רבנו לעברה ואמר: "דעו, שמגיע לכן מכות! הלכתן בשדה מוקשים מסוכן, וסכנת נפשות ריחפה עליכן".

הנכדה, שהייתה המומה למשמע אוזניה, שאלה: "סבא, מניין יודע אתה שהלכנו להר הצופים?" - "אל תשאלו שאלות מיותרות!" השיבה רבנו. "רק דעי לך שמפני שהלכתם להר הצופים לא הלכתי השבת כדרכי למסור שיעור בשכונת ממילא. היות שהייתי צריר להתפלל עבורכן, שלא יאונה לכן כל רע".

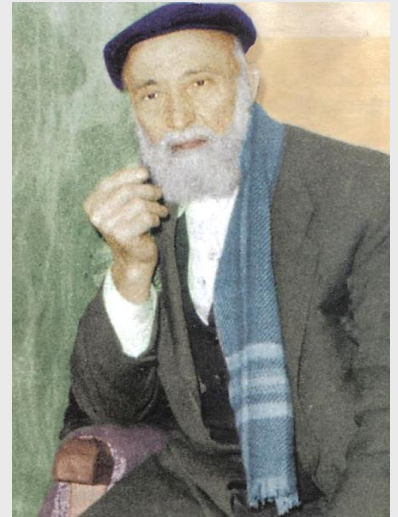
לאחר כל זאת. ביררו הנערות אם אכן שדה זה שעברו דרכו להר הצופים שדה מוקשים הוא. ומה גדלה תדהמתן כששמעו, שרבים שעלו על שדה זה לא שבו חיים מהמקום, כיוון שטמונים בו מוקשים רבים, בלבן גדלה ביתר שאת הערכה לרבנו על פעולתו הגדולה להצלתן.

אום אחד צעד רבנו ברחוב בלויית אחד מנכדיו ועימהם עוד אדם, והנה עבר כנגדם אחד מהאנשים שהחזיק במחלוקת על רבנו, הלה בראותו את הרב ירק בפניו בעזותו הרבה. הנכד שנדהם למראה עיניו חפץ מיד לתופסו ולהכותו. אולם הצדיק תפסו בבגדו בחזקה והזהירו לבל יהין לפגוע לרעה באיש ההוא. אולם הנכד לא נרגע והחליט בנפשו, כי בבא העת יפרע את חובו למחות על כבוד הסבא. לאחר שהלך רבנו מעמו פגשו שוב באותו אדם. ביקש הנכד מחברו, שהיה עמו, כי יעזור לו במרדף. מיד החלו השניים לרדוף אחריו, אולם לא הצליחו לתופסו עד שנעלם בין הבניינים.

הצטער הנכד מאד, על כך שלא הצליח לתופסו, אולם הזהיר את חברו לבל יספר לסבא שניסו הם לתופסו, שהרי הזהירם לבל יפגעו בו לרעה. בהגיעו אל בית המדרש "אהבת חיים" מיד פנה אליו רבנו ואמר: "מדוע עשית כך? וכי לא הזהרתך שלא תרדוף אחרי היהודי ההוא? הלא אני עומד כעת ומפציר בתפילות שלא תצליח לפגוע בו לרעה, ואלמלא כן, מי יודע מה היית עושה לו?"

הנכד נדהם למשמע אוזניו וחשב בלבו: "כיצד יודע סבא את אשר חפצתי? הרי חברי בוודאי לא גילה לו זאת". וליתר בירור שאל את חברו, אם בכל זאת דיבר עם הסבא על כך. הלה השיבו שבכלל לא ראהו, והוברר לו מעל כל ספק, שהסבא יודע את זה ברוח-הקודש ממש. במעמד זה התפעל הנכד יותר ויותר עד היכן מסוגל רבנו להעביר על מידותיו, עד כדי כך שהוא כל כך דואג לאותו אדם שביזהו וציערו ופגע בכבוד התורה ופועל למענו בפעולות ובתפילות.

עד כמה רבינו היה מוכן למסור נפש למען השבת, יעיד הסיפור המופלא הבא: לאחר הקמת המדינה היו בירושלים מספר בתי-קולנוע, ודבר זה היה כואב ביותר לרבנו איך שבאו זרים וחיללו את עיר הקודש ובפרט שפתחום בשבת קודש! על כן היה הולך בשערי בית-קולנוע ומכניס ראשו לתוך קופת הכרטיסים שעומדים למכירה ולא נתן שימכרו, למרות שמכות רבות נחתו עליו בגלל זאת, עמד איתן ולא חת ולא זע משלוחי מחטיאי הרבים.

הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה זצ"ל: נולד בטורקיה ועלה לארץ ישראל. צדיק נסתר אשר כל מעשיו נעשו בסתר. ענוותן שאין כדוגמתו. מעשה ניסים רבים מסופרים אודותיו. בעל רוח-הקודש. רבים נושעו על ידו. גמל חסדים עם הכול בצנעה. אחת מיוזמותיו הייתה לאסוף את כל הילדים העניים, שנאלצו בשל קשיי פרנסה בבית, לצאת לעבודה, ולספק להם מורים ושיעורים בלילה. למרות שהוא בעצמו בקושי היה לו למחייתו, הצליח למצוא מימון למורים. איש קדוש שהאמת נר לרגליו. לפני פטירתו אמר לאחד מבניו כי קיבל על עצמו ללכת כפרה על עם ישראל לביטול גזרה ואף ידע את מועד פטירתו. גם לאחר פטירתו הופיע פעמים רבות בהקיץ ובחלום לאנשים, והודיעם על גזרות ועוררם להרעיש עולמות. ואכן לאחר מכן ראו, כיצד התבטלו הגזרות בדיוק בזמן החלום. ייסד את ביה"כ 'אהבת חיים' בשכונת בית-ישראל. וכן נמנה עם מייסדי הארגון 'יד לאחים'. המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל היה עומד לכבודו ואמר, שרואה הוא עמוד אש מעל ראשו ואף העיד עליו, כי הוא מגדולי ל"ו הצדיקים שבדור. נפטר ב-י"ב אלול ה'תשכ"ח (1968). ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אשתו: מרת אסתר. **ילדי:** ר' מרדכי מנשה, ר' יעקב ע"ה, ר' אברהם שבתאי (חתנו). **מספריו:** 'אהבת חיים- ספר מוסר, הלכה וסיפורי צדיקים • ליקוטי מנשה- הלכות עפ"י סדר או"ח • יקונטרס שכר החיים- דברי מוסר והתעוררות על מעלת לימוד ועסק התורה הקדושה ומעלת שמירת הקדושה • יקונטרס על מסכת אבות

מסופר על יהודי בר אורין מיקירי ירושלים שעסק רבות בהצלת ילדי ישראל ופעל רבות להכניסם לתלמודי תורה וישיבות קדושות. קרה פעם שרצה להכניס ילד יקר ממשפחה שבורה לאחת הישיבות המפורסמות בירושלים. מכיוון שמצב הישיבה היה דחוק, ביקשה ההנהלה כתב התחייבות מהנ"ל שישלם כל חודש בעבור הילד 50 לירות, סכום נכבד בימים ההם. הלה שידע שאין באפשרותו לעמוד בהתחייבות זו, הצטער על כך בידועו שהכנסת הילד לישיבה הינה דבר נחוץ ביותר. מנהל הישיבה יעצו שילך לשכונת בית-ישראל לעבר בית-הכנסת "אהבת חיים", שם נמצא הצדיק חכם מנחם מנשה, ואולי הוא מוכן להתחייב לשלם כל חודש את הסך הנ"ל עבור הילד, כיוון שידוע לו שעוסק הוא רבות בהצלת ילדים ומכניסם לישיבות קדושות.

הלה הישר שם את פעמיו לעבר בית-מדרשו של ר' רבינו. כשהגיע לשם סיפר לרבינו על הילד, ושחפץ הוא בעזרת ה' להצילו כדי שילך בדרך ישרה. הוא שאל אם יוכל לסייע בנידון. הרב בלי היסוס, כתב תיכף כתב התחייבות, בו הוא מקבל על עצמו בלי נדר לשלם מדי חודש בחודשו 50 לירות בעבור הילד. התפעל הלה מאוד שעל אף שלא הכירו כלל, התחייב בשמחה לשלם

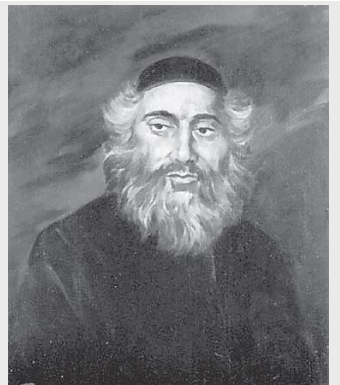
סכום זה מדי חודש, ובלבד שינצל נער יהודי מחינוך קלוקל ויכנס למקום תורה ויראה. אחד מגבאי בית-כנסת מסוים בשכונת בתי אונגרין בירושלים נהג לחלק בכל ערב שבת מצרכי מזון לעשרות משפחות הכלכלי היה מחייב לסייע בידם. המצרכים כללו את הדברים הבסיסיים, כגון: שמן, יין, חלות, וביצים וכו'. ומידי שבוע קיבלו עשרות משפחות מאושרות, שפע מצרכים לכבוד שבת המלכה. ובפרט שבאותה תקופה הייתה שוררת עניות גדולה, ולכך חלוקה זו הייתה בבחינת מעט אור הדוחה הרבה מהחושך. שבוע אחד מחודש אלול שנת תשכ"ח, אירע שלא הגיע לידי אותן עשרות משפחות סל המצרכים שהיו רגילים לקבל מידי שבת. בעקבות זאת באו אנשים רבים בתמיהה לגבאי, שלא חילק להם את המצרכים שהיו חיוניים להם מאוד. הגבאי לא השיב דבר. אולם בשבת בבוקר אחרי התפילה עלה על הבמה וסיפר: "להווי ידוע לקהל הקדוש, שכל המצרכים שהייתי מחלק לאותן משפחות מידי שבת, לא היו מכספי הפרטי כלל, ולא מכספי ביהכ"נ. כל המצרכים היו מגיעים אלי כל שבוע מידי של הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה שנפטר השבוע. הוא הזהיר אתי שלא אגלה זאת לאיש. לכן חשבתם שאני הוא שמביא את המצרכים מכספי הצדקה שאני מופקד. עכשיו רואה אני שאין באפשרותי לחלק את המצרכים מאחר ועלות כל הסל למשפחות הנו רב מדי, לכן חייב הייתי לגלות את סוד הדברים שתדעו מה קורה פה, ולא יהיה לכם תרעומת עליי". הציבור בשומעו זאת התפעלו מאוד מכל החסד שנעשה עימם בתקופה ארוכה זו על ידי אותו צדיק שליח ה', ללא שידעו כלל שהוא זה התומך בהם. צער אחז בקרב המתפללים כאשר החלו להבין את גודל האבדה.

המקורבים שבתלמידיו מספרים שהיה נוהג הרב זצ"ל לקבוע עם עניים צנועים בשעה 2:00 בלילה ותומך בהם כספית בעין טובה ודווקא בשעה מאוחרת זאת כדי שלא יבחינו בכך הבריות. ידו הפתוחה וליבו הרחום שימשו אך ורק לצורכי הציבור אך הוא עצמו היה ישן על מיטה רעועה ושבורה הקשורה בחבלים כדי שלא תתפרק. "לי זה מספיק" היה אומר לתלמידיו שרצו להחליף את מיטתו.

המקובל האלוקי הרב מרדכי שרעבי זצ"ל, כל אימת שהגיע אליו חכם מנשה, היה קם לכבודו באמתלא שצריך לקחת ספר. כשנשאל ע"י תלמידיו מדוע עושה כן השיב: "בכל פעם שנכנס חכם מנשה רואה אני מעל ראשו עמוד אש, ואיך לא אעמוד? אך היות וידוע אני שאינו חפץ שאעמוד לפניו, ועלול להיגרם לו צער אם ידע שקם אני לכבודו. לכן נוהג אני לקחת ספר בעת בואו כדי שלא ירגיש שקם אני לכבודו ויחשוב שרצוני הוא לקחת ספר".

בפעם אחרת המקובל הרב מרדכי שרעבי ישב בביתו, לפתע אמר לנוכחי: "כעת נפטר אחד שהיה מראשי הל"ו צדיקים נסתרים." (כידוע, כשם שיש בכל דור ל"ו צדיקים בנגלה, כך ישנם ל"ו צדיקים נסתרים). לאחר זמן קצר, נפוצה השמועה על הבשורה המרה על פטירתו של רבינו. רק אז הבינו מכיריו את גודל האסון ועד כמה חכם מנחם מנשה הצליח להסוות את גדלותו. שנה אחת ביום י"ב אלול ראו תלמידי הרב שרעבי את רבם הגדול עורך סעודה לכבוד אחד הצדיקים, והיות שלא היה דרכו של הרב לערוך סעודות מעין אלו התפלאו התלמידים על זאת. לאחר שמספר תלמידים הרהיבו עוז ושאלו לסיבת הדבר השיבם הרב: "דעו לכם שהיום הוא יום פטירתו של גדול הל"ו צדיקים נסתרים שחי בדורנו, הלא הוא הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה, ועורך אני סעודה לכבודו".

האדמו"ר הרב שמחה בונים בונהרד זצ"ל מפשיסחא- נולד בשנת ה'תקכ"ז (1767) בוודז'יסלאב שבפולין. מילדותו שקד על לימוד התורה, וניכר, בכישרונותיו המיוחדים. למד בישיבות שונות בהונגריה והתעמק בלימוד ש"ס ופוסקים. התפרסם כעילוי, ונקרא הלמדן הגדול ביותר בפשיסחא. בצעירותו עסק במסחר כסוכן בלייפציג של תמריל ברגסון וכן למד רוקחות היות ולא רצה לעשות את התורה קרדום לחפור בה. בהמשך בהשפעת המגיד מקוז'ניץ קיבל משרת פקידות בבית העשיר דוב ברגסון, והיה ממונה על סחר העצים והיערות. לאחר נישואיו התקרר לחסידות.

כאשר נודע לו, כי שורש נשמתו שייך ל'חוזה מלובלין' הגיע לצדיק ובהמשך נחשב לראש חבורת תלמידיו (ה'חוזה מלובלין' אמר לו שאם ישאר אצלו, ייתן לו רוח-הקודש מעולם האצילות!). בהמשך דבק בר' יעקב יצחק מפשיסחא (ה'יהודי הקדוש') ולמד עימו את סודות התורה בכל לילה. לאחר פטירת ה'יהודי הקדוש' בשנת ה'תקע"ד (1813) מילא את מקומו כאדמו"ר וייסד את חסידות פשיסחא. בתקופתו התרבו התלמידים בביהמ"ד בפשיסחא. לעת זקנותו איבד את מאור עיניו. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. קדוש ופרוש מכל הבלי העולם הזה. רבינו העיד על עצמו באחרית ימיו כי 22 שנה לא טעם טעם כבוד מהו. נפטר ב-י"ב אלול ה'תקפ"ז (1827). ציונו בפשיסחא. חי כ-60 שנים. לאחר פטירתו חלק מן החסידים הלכו אחר האדמו"ר ר' מנחם מנדל (ה'שרף מקוצק') וחלקם העדיפו את בנו, האדמו"ר ר' אברהם משה.

סבא (מצד אביו): ר' יהודה לייב. **סבא (מצד אמו):** ר' בצלאל הלוי מזולקובא (מח"ס 'בושם בצלאל'). **אביו:** ר' צבי הירש (שימש כמגיד מוודיסלב מחבר ספרי הדרושים 'ארץ צבי' ועשרה למאה). **אמו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת רבקה (בת ר' משה אורברגר מבנדין). **מרבתי:** ר' מרדכי בנט בניקלשבורג, ר' ירמיה ממטרסבורג (מטרסדורף), ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חוזה מלובלין'), ר' פישל מסטריקוב, ר' יעקב יצחק מפשיסחא (ה'יהודי הקדוש'). **מתלמידיו:** ר' מנחם מנדל הלפרין מורגנשטרן (האדמו"ר מקוצק), האדמו"ר ר' יצחק מאיר אלטר (בעל 'חידושי הרי"ם' ומייסד חסידות גור), האדמו"ר ר' מרדכי יוסף ליינר (מח"ס 'מי השילוח'), האדמו"ר ר' חנוך הניך הכהן ליון מאלכסנדר, האדמו"ר ר' יעקב אריה מרדזימין (מח"ס 'בכורי אביב' ו'דברי אביב'), האדמו"ר ר' ישראל יצחק קאליש מוורקא, האדמו"ר ר' שרגא פייבל דנציגר מגריצא, ר' זושא מפלאצק, ר' שמואל משינווא (מח"ס 'רמתיים צופים'), האדמו"ר ר' יחזקאל מקוזמיר, האדמו"ר ר' אברהם לנדא מטשכנוב, ר' חיים מאיר יחיאל שפירא ממוגילניצא (ה'שרף' ממוגילניצא), ר' אליעזר בר מגרבוביץ, ר' זושא משדליץ. **ילדיו:** האדמו"ר ר' אברהם משה, מרת ביילא ליבא (נישאה לר' לוי יצחק דנציגר). **מספרייו:** **יקול שמחה**- (נכתב ע"י תלמידו ר' אלכסנדר זושא מפלוצק) **יקול מבשר**- דברי תורתו **ירמתיים צופים**- (נכתב ע"י תלמידו ר' שמואל שינאווייר מנאשלק) **יחדות שמחה** **ימדרש שמחה** **ישמחת ישראל**- ממאמריו.

סיפר החסיד הישיש ר' משה בונים זצ"ל, שרבינו קיבל בליל יום הכיפורים מכתב מגנרל בצבא שהוא קורא לו להכין לו תרופה. ורבינו לא רצה להכין לו ביום הקדוש, ואמר לשליח שישוב לגנרל ויאמר לו, שהגנרל טעה בעצמו ושלה היום שני מכתבים, אחד היה מיועד לקיסר ואחד היה מיועד למרגל, באחד היו כתובים סודות המלחמה, ובאחד- מהלכי המלחמה. בטעות במקום לשלוח את המכתב הנכון לגנרל, ואת המכתב השני למרגל, טעה והחליף אותם. הגנרל, ששמע את דברי הרבי, קלט את טעותו הנוראית, ומכיוון שחשש מן העונש המר הצפוי לו, נטל על המקום את נשקו האישי וירה בעצמו למוות.

רבינו היה רוקח מומחה וגם הרבנית שלו הייתה מלומדת בדבר, וידעה להכין תרופות. סיפר החסיד הישיש ר' משה בונים זצ"ל, שפעם בערב יוה"כ חלה הפריץ של עיירה אחת ושלה עם שליחו לבקש ולרכוש תרופה מרבינו עבור מחלתו. טרם הגיע השליח לבית הרבי הלך הצדיק להתפלל תפילת מנחה. ובשעה שהגיע השליח, הרבנית שמעה את מבוקשו והביאה לו תרופה מיוחדת, אותה יטול הפריץ לרפואתו.

רבינו שמע את דבריה והתבטא בלשון הקודש: "מה יש, יהיה לנו נזק בעסקי הרפואה שלנו לפני הבאת הסם לפריץ". לא חלף זמן רב והשליח בא חזרה בדמעות ואמר, שהקופסה שבה הייתה מונחת התרופה, נפלה מידי ונשברה וכל תכולת התרופה נשפכה, ואין לו לשלם שוב, והוא מפחד ממשלחו הפריץ הגדול. הרבנית מיד נתנה לו את התרופה האמיתית והנכונה הראויה לו ללא תמורת תשלום כלשהו. רק עתה הבינה למפרע דברי בעלה, ש'יהיה לנו נזק בעסקי הרפואות שלנו'. כלומר לפני שהספיק השליח להביא את הסם לפריץ, וכיצד ניצלה בחסדי ה' מטעותה הגורלית בהכנת התרופה.

מזבא ב'רמתיים צופים': "כשהייתי פעם ראשונה לפני אדמו"ר הרה"ק מפשיסחא זי"ע סיפרתי שכואב לי הראש בעת התפילה מאחר והתאמצתי מאוד להתפלל בכוונה, ובלימוד לא כאב ראשי, ואמר לי: "מה לראש אצל התפילה העיקר היא עבודת הלב כמ"ש (תענית ב) 'ולעבדו בכל לבבכם', איזהו עבודה שהיא בלב, הווי אומר זו תפילה' ולא הזכיר הראש כלל, וז"ש (משלי כ"ד) 'ראמות לאוויל חכמה' היינו בראש, 'ובשער לא יפתח פיו', היינו הלב כמ"ש 'ותפתח ליבנו' עכ"ל. ומכאן והלאה, לא כאב לי הראש כלל".

האדמו"ר הרב משה אליקים בריעה הופשטיין זצ"ל- נולד בשנת ה'תק"י"ז (1756). הסתיר עצמו. היה מפורסם בתור אחד, שידוע רק לקרוא תהילים, ואף שהיה גאון ובקי בכל מכמני התורה הצליח להסתיר זאת, ולא ירדו אפילו חסידי ותלמידי אביו הק' המקורבים ביותר לסוף דעתו. עננות מופלא. בשנת ה'תקע"ה (1814) לאחר פטירת אביו, ביקשו רבים מחסידי אביו למנות את חתנו ר' אבי עזרא זליג שהיה גדול בתורה ולא את רבינו, מכיוון שלא הכירו בחוכמתו ונסעו עם רבינו לצדיק האדמו"ר ר' יעקב יצחק הורביץ ('החוזה מלובלין') שהיה בעל רוח-הקודש והוא מיד לחץ את ידו של רבינו ואמר לו: "שלום עליכם, הרבי מקוז'ניץ". לאחר הכרתו נוכחו לדעת כי הוא גדול בתורה. הגיע לדרגות נשגבות. נפטר ב-י"ב אלול ה'תקפ"ח (1828). חי כ-72 שנים. ציונו בקוז'ניץ ליד ציון אביו. אחיינו, האדמו"ר ר' חיים מאיר יחיאל ממוגלינצא ('השרף ממוגלינצא') מילא את מקומו ולאחר פטירת ה'שרף', האדמו"ר ר' אלעזר, בנו של רבינו מונה לאדמו"ר בקוז'ניץ.

אביו: האדמו"ר ר' ישראל (מייסד חסידות קוז'ניץ). **אימו:** מרת רויזא. **נשותיו:** מרת ביילא (בת ר' יהודה לייב מאניפולי, מגדולי תלמידי 'המגיד ממזריטש' ומח"ס 'אור הגנוז'- זיווג ראשון), מרת חיה שרה (בת ר' אלעזר מליז'נסק נכדת בעל 'נעם אלימלך'- זיווג שני). **מרבתינו:** אביו, האדמו"ר ר' ישראל. האדמו"ר ר' אלימלך וייסבלום מליז'נסק (בעל נעם אלימלך), האדמו"ר ר' זושא (זוסיא) מאניפולי. **ילדיו (מזיווג ראשון):** ר' יששכר, מרת לאה (נישאה לר' יעקב יואל אורנשטיין- נכד ר' אברהם יהושע העשיל 'האוהב ישראל' מאפטא), אשת ר' מאיר יוסף (חתן רבי לוי יצחק מברדיטשוב). **ילדיו (מזיווג שני):** האדמו"ר ר' אלעזר הופשטיין (חתן רבי יעקב ממעליץ, האדמו"ר מקוז'ניץ), מרת אסתר עטל (נישאה לר' יצחק שלמה גולדמן-גולדברג מזליחוב), מרת גיטל (נישאה לר' יוסף אונגר מדומברובה), מרת רייזל (נישאה לר' מרדכי זאב הורביץ-שטרנפלד- נכד 'החוזה מלובלין'), מרת שפרינצא מירל (נישאה לר' שמואל זנוויל בינדיגר). **מספריו:** **באר משה-** על התורה **ידעת משה-** על התורה **יקהילת משה-** על התורה **בינת משה-** על התורה **מטה משה-** על הגדה של פסח **יפקי משה-תפילה למשה-** על חג סוכות **יוחל משה-** על תהילים.

○ יפר אחיינו, האדמו"ר ר' חיים מאיר יחיאל ממוגלינצא ('השרף ממוגלינצא') זיע"א: למדן אחד, שהיה נמנה על מתנגדיו של רבינו, התחשק לו פעם לבזותו בבית המדרש. כשעמד רבי משה מעוטר בתפילין של רבינו תם, ניגש אליו הלה עם גמרא, והראה לו את דברי רבינו תם באיזה תוספות מוקשה, שכבר הקשה לכמה לומדים ולא היה מענה בניהם, וביקש ממנו, שיפרש לו את הדברים, כשהוא בטוח, שלא ידע מה להשיב. רבינו עיין קצת בתוספות ותירץ לו על אתר את הקושיא על דברי רבינו תם.

הלמדן התפעל מזה כל כך, עד שנטל את הטלית והתפילין שלו וקפץ ונשבע, שאין זאת מהלמדנות של רבינו, אלא רבינו תם בעצמו נגלה אליו ופירש לו את דבריו. רבינו אמר לו: "מדוע אתה מרעיש עולמות, הלא כל איש ישראל הלומד בדחילו ורחימו ומקשר את עצמו בדברי בעל המאמר, אזי בכל דבר הקשה יתגלה אליו בעל המאמר ויפרש לו את דבריו!"...

בראש השנה אחד הרה"ק מאפטא זיע"א סירב ללכת ולהתפלל בזמן שנקבע, ואמר אחר כך, שאינו מתפלל עד שרבינו מתפלל, כי אין פותחים למעלה את השערים עד שהרה"ק מקוז'ניץ מתחיל להתפלל, ואמר, **שזכה לזה, מפני שאומר בכל יום העקידה, בחינת שה הנעקד על גבי המזבח.** (תולדות אמת, ערך קוז'ניץ)

הקשה אלוהים כמאמר השרף

לאחר הסתלקות אביו, המגיד הקדוש מקוז'ניץ בערב חג הסוכות שנת ה'תקע"ה, נחלקו הדעות בנוגע לממלא מקומו, אם להתקשר בבנו שהיה נסתר מאוד, או לחתנו הרה"ק רבי אבי עזרא זעליג, שהיה ידוע כגדול בתורה. גמרו החסידים ביניהם לנסוע אל הרה"ק הרבי מלובלין שיכריע בשאלה זו. משלחת נכבדה מזקני החסידים יצאה ללובלין, ורבינו בענוותנותו ביקש מהם, שירשו לו לנסוע איתם כדי שיוכל לזכות לחסות בצלו של הרבי מלובלין. אחרי הפצרות רבות נעתרו לו, שישב בקצה העגלה.

כאשר הגיעו לחדר קודשו של הרבי מלובלין כדי לקבל ברכת שלום, רבינו נשאר בפתח ולא העז להיכנס לחדרו של הרבי. החוזה מלובלין לא פנה אליהם אלא קם מכיסא קודשו והלך ישר אל הפתח ונתן את ידו לרבינו ואמר לו: "שלום עליכם הרבי מקוז'ניץ". וציווה לזקני החסידים לחזור לקוז'ניץ ואמר להם: "כתיב: 'ויהי בנסוע הארון, ויאמר משה'. היינו 'ויהי בנסוע הארון' – ארון הקודש, המגיד הקדוש, ויאמר משה – בנו הגה"ק רבי משה".

לאחר שהוכתר בכתר ההנהגה ומילא את מקום אביו, נוכחו החסידים לדעת, כי הוא גדול מאוד בתורה. שאלו החסידים את האדמו"ר הרה"ק ר' יצחק מאיר אלטר רוטנברג (בעל 'חידושי הרי"ם') הלא גמרא מפורשת- "לא יגעתי ומצאתי אל תאמין", ואיך יתכן שהרה"ק מקוז'ניץ שלא ראו אותו עוסק ביגיעת התורה מעולם, השיג את התורה הקדושה ורב כוחו בה?

השיב להם 'חידושי הרי"ם' פירוש המימרא הוא כך: "לא יגעתי"- אדם, אשר לא ראיתי מתייגע בתורה "ומצאתי"- ונמצא שהוא גדול בתורה, אזי "אל תאמין", שלא התייגע בדברי תורה, **אלא וודאי שהתייגע בתורה, אלא שהסתיר זאת מעיני הכל,** כן הוא הרה"ק מקוז'ניץ וודאי התייגע, אלא שהסתיר זאת מזולתו.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים